

bezbjedonosne izazove. Transparentnost i dostupnost informacija, koja je prvenstveno namjena za olakšavanje funkcionisanja stanovništva u sebi sadrži i opasnost za raznorazne zloupotrebe pomenutih informacija. Učesnici naučne konferencije „Interdisciplinari discourge: Resilience of critical infrastrukture“ (takođe i ja kao ponosni saradnik „Kharkiv aviation institute“), nemamo ambiciju da ćemo da na današnjoj konferenciji, doći do konačnih i definitivnih odgovora na problematiku koju u sebi sadrži otpornost krizne infrastrukture. Ali, današnja konferencija će sigurno pokrenuti aktivnosti na definisanju problematike otpornosti kritične infrastrukture, pravaca naučnog djelovanja u cilju njene bezbjednosti, a samim tim i povećane i sigurnije funkcionisanosti.

Današnja konferencija neka bude početak niza aktivnosti na primjenu nauke u dijelu otpornosti krizne infrastrukture, gdje će prezentacijama i diskusijama učesnika i na kraju štampanjem zbornika radova, naučna i stručna javnost doći do odgovora i smjernica za rješavanje problematike i efektnog i efikasnog funkcionisanja krizne infrastrukture. Ovakav prisup problematike bilo koje oblasti je pravi način kako naukom i samo i isključivo naukom i ničim drugim, društvo i država mogu doći do napredka i prosperiteta!

Актуальні секторальні проблеми стійкості критичної інфраструктури

Андрій Білоха,

здобувач вищої освіти третього освітньо-наукового рівня (доктор філософії з Права) Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут», м. Харків. Україна

e-mail: a.i.bilokha@khai.edu,

ORCID: 0000-0002-0602-1297

**ЗВ'ЯЗОК СТАТЕЙ 185 ТА 194-1 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ
УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ КРАДІЖКИ ТРАНСФОРМАТОРНОЇ ОЛИВИ
З СИЛОВИХ ТРАНСФОРМАТОРІВ
ТРАНСФОРМАТОРНИХ ПІДСТАНЦІЙ**

Анотація: Дослідження присвячено аналізу зв'язку між статтями 185 та 194-1 Кримінального кодексу України у контексті крадіжки трансформаторної оливи з силових трансформаторів трансформаторних підстанцій. Дослідження включає аналіз складу кримінальних правопорушень, передбачених статтями 185 та 194-1 КК України, особливо об'єкту, предмету та суб'єктивної сторони. Окрема увага приділяється правовій кваліфікації дій осіб за даними статтями КК України, а також її практичному застосуванню в судовій практиці. Результати дослідження можуть бути корисні для правоохоронних органів, судових установ та наукових дослідників у сфері кримінального права.

Ключові слова: Кримінальний кодекс України, трансформаторна підстанція, трансформаторна олива, крадіжка, пошкодження об'єктів електроенергетики.

THE CONNECTION OF ARTICLES 185 AND 194-1 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF THEFT OF TRANSFORMER OIL FROM POWER TRANSFORMERS OF TRANSFORMER SUBSTATIONS

Abstract: The study is devoted to the analysis of the connection between articles 185 and 194-1 of the Criminal Code of Ukraine in the context of theft of transformer oil from power transformers of transformer substations. The study includes an analysis of the composition of criminal offenses provided for by Articles 185 and 194-1 of the Criminal Code of Ukraine, especially the object, subject and subjective side. Special attention is paid to the legal qualification of actions of persons according to these articles of the Criminal Code of Ukraine, as well as its practical application in judicial practice. The results of the research can be useful for law enforcement agencies, judicial institutions and scientific researchers in the field of criminal law.

Keywords: Criminal Code of Ukraine, transformer substation, transformer oil, theft, damage to electric power facilities.

У час, коли Україна протистоїть військовому агресору в особі російської федерації, яка з жовтня 2022 року по березень 2023 року, а також на початку 2024 року нещадно нищила та нищить енергетичну інфраструктуру України, енергетики намагаються виконувати всі можливі дії для швидкого та повного відновлення електромереж задля безперервного та якісного електропостачання споживачів. Проте, у час, коли витрачаються колосальні кошти на усунення наслідків військової агресії росії – зовнішнього ворогу, протиправні дії, спрямовані на пошкодження електрообладнання та погіршення сталої роботи енергосистеми України, вчиняються самими ж громадянами, які восени та взимку, як і інші, по 12 годин на добу перебували в некомфортних умовах через вимушені відключення електроенергії споживачам для стабілізації об'єднаної енергосистеми України. Особами зухвало вчинюються крадіжки електроенергетичного майна, чим не тільки наносять збитки державі, а й завдають дискомфорту усім споживачам, які з моменту виходу з ладу силових трансформаторів на трансформаторних підстанціях до завершення відновлювальних робіт, не мали змоги користуватися гарантованим їм благом унаслідок протиправних дій осіб.

Тому темою даних тез є дослідження поєднання двох норм Кримінального кодексу України, а саме статті 185 та статті 194-1.

Статтею 185 КК України передбачено кримінальну відповідальність за таємне викрадення чужого майна [2]. Суб'єктами власності, у відповідності до статей 324-327 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), виступають народ України, фізичні та юридичні особи, держава, територіальні громади.

Стаття 13 Конституції України проголошує рівність усіх суб'єктів права власності перед законом і рівне забезпечення захисту їх права державою. При цьому статтю 41 Конституції України гарантоване право кожного володіти, користуватись і розпоряджатися своєю власністю. Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право власності є непорушним [1]. Тому ніхто не може бути протиправно позбавлений цього права чи обмежений у його здійсненні (ст. 321 ЦК України) [4].

Варто зазначити, що об'єктом кримінального правопорушення за статтю 185 КК України правовідносини, що регулюють право власності, а предметом є будь-яка власність в незалежності від суб'єкта володіння та користування.

Об'єктом за статтю 194-1 КК України вважаються відносини власності з належності об'єктів електроенергетики (при їх руйнуванні) і використання цих об'єктів (при пошкодженні таких об'єктів). Також додатковим об'єктом є безпечне функціонування цих об'єктів і безпека життя людей.

Предметом кримінального правопорушення за статтю 194-1 КК України є об'єкти електроенергетики.

Згідно з пп. 52 п. 1 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про ринок електричної енергії» від 13.04.2017 № **2019-VIII, об'єктами електроенергетики вважаються** електричні станції (крім ядерних частин атомної електричної станції), електричні підстанції, електричні мережі [3].

Зв'язок вищезазначених двох статей Кримінального Закону розглядається в контексті крадіжки компонентів трансформаторних підстанцій, здебільшого трансформаторної оливи.

За функціональним призначенням трансформаторна олива використовується як діелектрик та охолоджуюча рідина, проте вона також може використовуватись як паливо. Досить часто період крадіжок співпадає із початком посівних кампаній навесні, а також збором урожаю в період кінця літа – початку осені календарного року. Трансформаторна олива використовується як паливо для тракторів, комбайнів, тощо.

Також варто зазначити, що при зливі трансформаторної оливи з бака силового трансформатора (комплектуюча частина трансформаторної підстанції), за умови послідовної і нормальної роботи трансформаторної підстанції, призводить до пошкодження або повного знищення такого об'єкта електроенергетики.

Таким чином ми підходимо до найбільш визначальної частини складу даних кримінальних правопорушень – суб'єктивної сторони.

Із суб'єктивної сторони крадіжка передбачає тільки прямий умисел. Особа усвідомлює, що посягає на чужу власність, таємно вилучає чуже майно, на яке вона не має ніякого права, передбачає спричинення матеріальної шкоди в певному розмірі і бажає завдати таку шкоду.

Обов'язковими суб'єктивними ознаками крадіжки є корисливий мотив – спонукання до незаконного збагачення за рахунок чужого майна та корислива мета – збагатитися самому або незаконно збагатити інших осіб, в долі яких зацікавлений винний.

Безпосередньо прямий умисел при крадіжці, коли особа передбачає настання негативних наслідків своїх дій, дуже доречно і якісно консолідується зі суб'єктивною стороною кримінального правопорушення за статтею 194-1 КК України, яка передбачає кримінальну відповідальність за умисне пошкодження або руйнування об'єктів електроенергетики. При цьому суб'єктивна сторона за даною статтею передбачає, як пряму форму умислу, так і непряму.

У відповідності до ч. 3 ст. 24 КК України, непрямим є умисел, якщо особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності), передбачала його суспільно небезпечні наслідки і хоча не бажала, але свідомо припускала їх настання.

Якщо конкретно говорити про крадіжку трансформаторної оливи, за яку передбачено санкцію статтею 185 КК України, та пошкодженням об'єкта електроенергетики, складовою якого ця олива є, можна констатувати факт ідеального поєднання цих двох статей в формулі кваліфікації таких суспільно-небезпечних діянь за суб'єктивною стороною.

Так як особі-злочинцю для крадіжки трансформаторної оливи потрібні наявні вміння та навички для здійснення такого діяння, технічні знання та обізнаність в принципах роботи об'єктів електроенергетики, які є особливо небезпечними для втручання сторонніх осіб, можна зробити висновок, що такими особами передбачається можливість настання суспільно небезпечних наслідків таких своїх дій, як наприклад пошкодження об'єкту електроенергетики чи повне його знищення.

Така позиція також підтверджується практикою суду в даному питанні. 19 березня 2024 року Недригайлівським районним судом Сумської області винесено вирок по справі № 585/2886/23, яким двох осіб було засуджено до 5 років позбавлення волі кожного. Даними особами було вчинено ряд крадіжок трансформаторної оливи у загальному розмірі 3310 кг, що призвело до виведення з ладу 12 трансформаторних підстанцій, що вплинуло на нормальну роботу електроенергетичної інфраструктури. Дії обвинувачених були кваліфіковані за ч. 4 ст. 185 та ч. 2 ст. 194-1 КК України та підлягали доведенню зі сторони обвинувачення. При цьому обвинуваченими було визнано свою вину в частини таємного викрадення трансформаторної оливи з корисливих мотивів, проте вина щодо пошкодження об'єктів електроенергетики визнаною не була. Дослідивши, надані стороною обвинувачення, докази, заслухавши доводи та думку сторін, суд виніс вирок, яким визнав винними осіб у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 4 ст. 185 та ч. 2 ст. 194-1 КК України, спираючись саме на суб'єктивну сторону статті 194-1 КК України, а саме на форму умислу стосовно настання наслідків у зв'язку із здійсненою крадіжкою трансформаторної оливи [5].

Таким чином, можна зробити висновок про те, що поєднання статей 185 та 194-1 КК України в формулі кваліфікації у випадку крадіжки трансформаторної оливи є гармонійним та логічним за суб'єктивною стороною, що утворює досить тісний зв'язок між зазначеними нормами Кримінального Закону.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР: станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 07.05.2024).
2. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III: станом на 28 берез. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 07.05.2024).
3. Про ринок електричної енергії : Закон України від 13.04.2017 р. № 2019-VIII: станом на 8 берез. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19#Text> (дата звернення: 07.05.2024).
4. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV: станом на 27 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 07.05.2024).
5. Вирок Недригайлівського районного суду Сумської області від 19.03.2024 р. у справі № 585/2886/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117750727> (дата звернення: 07.05.2024).